WASHINGTON D.C. 20547

Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St Jersey City, N J 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807
УНСоюз (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 106. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 8-го ЧЕРВНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JUNE 8, 1983 No. 106. VOL. XC.

Робітнича спілка підтримує боротьбу за незалежність України

Деллас, Тексас (ПС ІСНО). — В днях від 15-го до 20-го травня ц.р. тут відбулася 27-ма конвенція робітничої автомобільної спілки (UAW), одної з найбільших спілок в ЗСА.

На четвертий день конвенції, 18-го травня пленарна сесія прийняла кілька резолюцой в міжнародних справах, в тому числі була одноголосно одобрена та додатково потверджена оплесками кількох тисяч делегатів резолюція, яка схвалює „підтримку та допомогу українському народові в його боротьбі за незалежність".

Як вже раніше інформовано, заходами СКР ІСНО була опрацьована резолюція, зміст якої вказував на жорстоке поневолення України Москвою та на затяжну боротьбу й безперервні стремління українського народу до незалежности. Одночасно подано інформацію про винищення Москвою штучним голодом поверх сім мільйонів українського населення в роках 1932-33.

Заходами Ярослава Стасика повний текст резолюції був прийнятий відділом робітничої спілки в Дітройті та переданий до резолюційної комісії 27-ої конвенції ЮАБ.

З отриманих тепер інформацій виявилося, що декому із членів резолюційної комісії залежало на тому, щоб згадана резолюція не знайшла одобрення й не була предложена пленарній сесії. Інформація про це дійшла до делеґатів конвенції у висліді чого дійшло до гострої виміни думок. У порозумінні з Я. Стасиком вирішено подати резолюцію відносно української тематики безпосередньо на самий форум пленарної сесії. Члени делеґації з Дітройту, у співпраці з деякими іншими делеґатами, рішили добитися у цій справі окремого слова у предсідника конвенції. Проєкт резолюції, що охоплювала питання України, та відповідне до цього вступне слово, зголосив на одобрення конвенції делеґат Джеррі Ґіллеспі. Його виступ та зголошену резолюцію делеґати прийняли одноголосно оплесками.

Це перший раз в дотеперішній історії робітничих спілок, щоб будь-яка конвенція устами делеґатів-робітників видвигнула тему незалежности України на своєму форумі, у висліді чого повний текст схваленої резолюції був поміщений в конвенційному збірнику разом з іншими важними постановами.

Церква в Мейплвуді відзначить ювілей

Мейплвуд, Н. Дж. — В неділю, 12-го червня ц.р., українська православна церква Святого Вознесіння у Мейплвуді, Н. Дж., відзначає 65-літній ювілей свого існування.

Заснована 1918 року в Нюарку, вона була першою українською православною церквою у Ню Джерзі, перша вітала першого митрополита Української Православної Церкви в ЗСА св. п. Митрополита Іоана Теодоровича в 1924 році. В тому самому році відбувся в цій церкві Перший Собор Української Православної Церкви в ЗСА.

В 1970 році парафія перейшла до Мейплвуду і в 1975 році була посвячена теперішня новозбудована церква.

В неділю святкування почнуться о год. 9:30 ранку Архиєрейською Службою Божою, яку очолить Архиєпископ Константин з участю настоятеля парафії о. Івана Наконечного і протодиякона Володимира Поліщука. Співатиме церковний хор під диригентурою Леоніда Харченка.

Плянують виставку української книжки у Франкфурті

Ню Йорк, Н. Й. — Українські видавництва в Мюнхені і Лондоні замовили приміщення на цьогорічну книжкову ярмарку у Франкфурті для виставки українських книжок.

Велика виставка книжки відбудеться в жовтні і вона має світову славу, тому було б дуже важливим мати на ній також станок із книжками вільних українських видань, бо досі таких українських виставок не було. Особи, які взялися за таке діло, закликають українське громадянство складати пожертви на ту ціль, а українські видавництва та книгарні пересилати відповідні видання. Досі свою участь зголосили видавництво „Дніпрова Хвиля" з Мюнхену та „Українська книгарня" з Воррену, ЗСА.

Організатори виставки української вільної книжки звертають увагу на важливість друкованого слова і на те, що книжка найсильніша зброя в боротьбі з совєтською пропаґандою, яка досі принципово не допускала таку українську книжку на міжнародну виставку.

Зголошення до участи у виставці треба слати до: Prof. Hryhorij Waskowycz, Haus der Ukrainischen Wissenschaften, Pienzenauerstr. 15,800 Munich 80, West Germany, а пожертви на виставку можна слати на адресу Фундації УВУ в Ню Йорку: 203 Second Avenue, New York, N.Y. 10003.

Вийшов „Збірник нотаток до питань театрології"

Філядельфія, Па. — Тут появився театрознавчий посібник п. н. „Збірник нотаток до питань театрології", автором якого є Ярослав Климовський, відомий театральний діяч, журналіст й автор сценічних текстів таких як: „Електра" (за старогрецьким мітом), „Пантея", „Пенелопа" і інші.

Я. Климовський — автор-піонер у питаннях театрології. Цей збірник, це перша театрознавча праця в українській мові, завданням якої є допомогти акторам, режисерам, сценографам розв'язувати ключеві проблеми, зв'язані з мистецтвом театру, зглядно з реалізацією драматичного твору. Заторкує психологічний аспект в акторській грі, акторську аналізу постаті, драматичну дію, театральну форму, словесну структуру, організацію часу і простору, сценічний рух, інтонацію, міміку, жест, мистецьке оформлення сцени, а вслід за цим освітлення, озвучення, костюми, реквізит, гримування. Збірник замикають ролі Миколи Садовського.

Ще залишилось тільки 30 примірників. Зацікавлені можуть звертатись на адресу: Yaroslaw I. Klymowsky, 539 W. Olney Ave., Philadelphia, Pa. 19120.

ЄГИПЕТСЬКІ ДЖЕРЕЛА повідомили, що суд Єгипту затримав 39 моряків затонутого минулого місяця корабля ма озері Нассер на південь від Асванської греблі, коли загинуло 317 пасажирів.

ВСТУПНІ ФОРМАЛЬНОСТІ, ЗВІТИ ГОЛОВНИХ УРЯДОВЦІВ І ДИСКУСІЯ НАД НИМИ ВИПОВНИЛИ ПЕРШИЙ ДЕНЬ НАРАД ГОЛОВНОГО УРЯДУ УНСОЮЗУ

Союзівка, Кергонксон, Н. Й. — Відкриття нарад, схвалення їх порядку, вибір Комісій і звіти Головного Уряду та дискусія над ними виповнили перший день річних нарад Головного Уряду УНСоюзу, що почався на цій його власній відпочинковій Оселі в Кетскільських горах у понеділок, 6-го червня, та які проходитимуть протягом цього тижня.

В нарадах, що є першими звичайними річними нарадами новообраного минулого року на 30-ій Конвенції УНС Головного Уряду в його чотирирічній каденції, беруть участь:

Головний Екзекутивний Комітет в складі: д-р Іван Флис, головний предсідник; д-р Мирон Куропась, заступник головного предсідника; сен. Павло Юзик, головний директор для Канади; Ґльорія Пашен, заступниця головного предсідника; Володимир Сохан, головний секретар; Уляна Дячук, головний касир; і Степан Гавриш, головний організатор; Головна Контрольна Комісія в складі: мґр Іван Геврик, голова; д-р Нестор Олесницький, заступник голови; інж. Анатолій Дорошенко, секретар; д-р Богдан Гнатюк і о. протопресвітер Степан Біляк, члени; головні радні: Гелен Олек-Скотт, Тарас Шмаґала, Андрій Джула, Іван Олежинський, Евген Іванців, Володимир Гавриляк, Володимир Квас, Текля Мороз, Андрій Кейбіда, Анна Гарас, Тарас Максимович, д-р Аскольд Лозинський, Василь Дідюк і Василь Пастушок; почесні члени Головного Уряду: Марія Чучман, інж. Степан Куропась, д-р Ярослав Падох, Ґеновефа Жеребняк, Анна Чопик, Богдан Зорич і Володимир Запаранюк та редактор-емерит Антін Драган; перешкоджена працею Марія Душник не зможе брати участи в нарадах; присутній на нарадах є теж почесний член УНС і колишній головний предсідник Йосип Лисогір.

Поклін патронові Т. Шевченкові

Річні наради попереджено традиційним вже поклоном Тарасові Шевченкові та поновним приреченням вірности його ідеалам біля його пам'ятника, що його у виконанні світової слави скульптора Олександра Архипенка здвигнено на цій оселі 26 років тому.

Церемонію започаткувала керівник культурних імпрез на Союзівці Аня Дидик, вітаючи головних урядовців та бажаючи їм приємного побуту на Союзівці.

Вступне слово сказав головний предсідник д-р Іван Флис, пригадавши справжній здвиг народу — понад 10,000 осіб — при відкритті пам'ятника, що свідчить про справді незрівнянну потужність і актуальність Шевченка і його ідеалів, зберігання пам'яті та здійснювання яких в нашому житті включно з цими річними нарадами є нашим обов'язком і ґарантією нашого успіху.

Слово про Шевченка сказав почесний член Головного Уряду УНС і колишній довголітній його секретар, тепер президент НТШ проф д-р Я. Падох. Свідоцтвом могутньої популярности і впливу Шевченка може послужити надання його імени переломовому в нашій науці і культурі Товариству імени Шевченка, якому цього року сповняється 110 років існування.

Промовець у дальшому згадав про довголітню співпрацю НТШ та УНС і їх діячів, результатом якої є такі сьогодні історичні досягнення як пам'ятник Шевченкові у Вашінґтоні, два томи Англомовної Енциклопедії Українознавства та інше.

З черги Аня Дидик продеклямувала уривки із Шевченкової поеми „Сон", а на закінчення усі приявні проспівали Шевченків „Заповіт".

Починають з Богом

Наради відбуваються у великій залі павільйону „Веселка"; їх започатковано співом великоднього „Христос Воскрес" та короткою молитвою, яку провів головний контролер о. протопресвітер Степан Біляк.

Відкрив наради головний предсідник д-р Іван Флис. Він згадав, що ці наради перегортають уже 88-му з черги річну картку в історії УНС, а минулорічна історія цієї установи записана у приготованих на ці наради звітах Голового Уряду. Д-р І. Флис згадав, що в цьому році відмічуємо 50-ту річницю комуно-московського голодоморства України та згадуємо і вшановуємо мільйони його українських жертв. На заклик головного предсідника вшановано їх і тут хвилиною тихої молитви.

Д-р І. Флис у дальшому згадав, що для УНС та вільної української громади припадають у цьому році також світлі річниці 90-річчя появи щоденника „Свобода" та 50-річчя появи англомовного „Українського Тижневика". На закінчення свого слова д-р І. Флис побажав головним урядовцям повного успіху в їх нарадах та приємного перебування на Союзівці.

Опісля на його заклик приявні згадали хвилиною тихої молитви померлих у звітному році 908 членів УНС, між ними 13 відділових урядовців.

Програма нарад, вибір Комісій

З черги д-р І. Флис запропонував, а приявні схвалили, програму нарад, яка традиційно включає, крім формальностей, звіти головних урядовців, дискусію над ними і їх схвалення; звіти директора Союзівки та головних редакторів „Свободи" і „Українського Тижневика", звіти Комісій, затвердження бюджету та різне. Окремими важливими справами цьогорічних нарад Головного Уряду УНС є справа злуки УНС з УБСоюзом та оформлення культурної фундації УНС.

З черги Головний Уряд на пропозицію Головного Екзекутивного Комітету, покликав такі комісії: Стипендійну, Організаційну, Комісію Жіночих Справ, Комісію Молоді, Комісію для Культурних Справ, Пресову, Комісію для справ УНС у Канаді, Комісію Сеньйорів, Фінансову, Спортову, Резолюційну, Виховно-освітню, Комісію Братської Діяльности та Комісію Розбудови Союзівки.

Схваленням цих комісій та їхнього складу закінчено ранішню сесію першого дня річних нарад Головного Уряду УНС.

Звіти і дискусія над ними

Дополудневу сесію першого дня цих річних нарад започатковано звітами головних урядовців, а закінчено її дискусією над ними. Перед звітами головний предсідник д-р І.Флис запросив до слова представників Об'єднання Сеньйорів УНС в особах д-ра Романа Барановського, д-ра Олега Волянського і Михайла Ольшанського. Д-р Р. Барановський в імені делеґації познайомив головних урядовців з резолюціями Об'єднання, схваленими на конвенції попереднього тижня, та які відносяться до приспішення побудови Дому для сеньйорів та взагалі — уваги до слушних потреб старших членів УНС, включно із збільшенням сторінок у „Свободі".

Серію звітувань започаткував головний предсідник д-р Іван Флис.

Тому що майже усі звіти були своєчасно приготовані друком і передані головним урядовцям для ознайомлення з ними, усні доповнення до цих звітів обмежені до 10 хвилин для екзекутивних урядовців та до п'яти хвилин для контролерів і радних.

Д-р Іван Флис у своєму звіті подав загальний огляд праці і стану Рекордового, Фінансового і Організаційного Відділів УНС, а далі звітував про Українську Будівлю УНС, „Свободу" і „Український Тижневик", Союзівку, мешканевий будинок Павлюс Гук, про фільми УНС: „Забезпечення — плюс" і „За стерном долі", про справу злуки з Українським Братським Союзом та вкінці про „УНС і українську громаду". Головний предсідник закінчив свій звіт закликом: „Спростуймо те, що заявляли критики УНС на XIII Конґресі УККА, мовляв 'УНС уже не є тим, чим був', Докажімо раз назавжди, що УНС не є тим, чим звичайно був, тільки тому, бо він є більшим, ніж був!"

Незатруднені в головній канцелярії засупники головного предсідника д-р Мирон Куропась і Ґльорія Пашен звітували про свою участь у нарадах і рішеннях Головного Екзекутивного Комітету і про свою репрезентативну і союзову активність, а головний директор для Канади сенатор Павло Юзик — про ситуацію УНС у Канаді та про його заходи відповідно до цієї ситуації достосуватись, включно із здійсненням схвалених 30-ою Конвенцією заходів щодо доповнення статуту УНС.

Головний секретар Володимир Сохан, звітуючи за керований ним Рекордовий Відділ, подав загальні відомості про забезпеченеву службу, вишкільну працю, вдержування документів і протоколів та ведення обліку членства, характеристику основних данних, доданих до звіту таблиць до руху і стану членства, про інші ділянки праці, про переведені зміни та виконані постанови 30-ої Конвенції, та про пляни на найближче майбутнє. Згідно з цим звітом секретарі, Конвенційні делеґати та організатори приєднали у 1982 році 2,483 члени на загальну суму забезпечення 6,017,500 дол. УНС у тому ж році втратив на чисто 1,880 активних членів. Загальна сума усіх родів забезпечення виносила з кінцем 1982 року 163,393,997 долярів. На закінчення свого звіту В. Сохан згадав, що подані в його звіті інформації про працю і заходи модернізації і поширення забезпеченевого діловодства УНС — це „не мрії, а конкретні пляни, здійснення яких мож-

(Закінчення на стор. 4)

МОГИЛА ПОЛЬСЬКОГО ЮНАКА СТАЛА СИМВОЛОМ ОПОРУ

Варшава, Польща. — Західні кореспонденти повідомляють з Варшави, що могила закатованого на станиці поліції два тижні тому студента Ґжегожа Пшимека стала останнім новим символом спротиву польського народу проти сваволі режиму військової хунти Войцеха Ярузельского.

Два тижні після похоронів все нові і нові букети квітів, часом ціла гора квітів, покриває могилу 19-літнього юнака — жертви переляканої народним гнівом хунти. Сотні свічок горять по дорозі до могили, серед квітів і свічок червоно-білі стрічки з написом „Солідарність". Над квітами напис: „Просимо не співати а помоліться в задумі".

В кінці дня, після того, як закінчуються навчання в школах і праця на підприємствах, біля могили появляється спочатку невелика група людей, а потім виростає у велику товпу народу. У неділю і суботу маси людей мовчки в задумі наповнили кладовище. Стихійне виникнення того святого місця біля могили невинного юнака так само, як великий хрест з квітів коло церкви св. Анни, показують наскільки глибоко ранила душу народу смерть юнака.

Офіційні власті, які спочатку мовчали, тепер обіцяли провести розслідування обставин трагічної смерти.

Минулого четверга під час Служби Божої в честь свята Тіла Христового примас польської Католицької Церкви кардинал Юзеф Ґлемп згадав про смерть юнака, назвавши замученого по імені та висловив надію, що щось подібне не повинно ніколи повторитися.

Ґжегожа Пшимека і групу випускників середньої школи затримала поліція 12-го травня в центрі Варшави і забрала їх на станицю поліції. Після короткого часу медична карета швидкої допомоги забрала Пшимека до лікарні з відбитими нирками і печінкою. Операція, яка тривала понад п'ять годин, не врятувала збитого до смерті юнака, він помер у муках.

Мати закатованого юнака, Барбара Садовска, відома польська поетеса, була добровольцем церковної групи, яка допомагала матеріяльно сім'ям арештованих і ув'язнених членів забороненої профспілки „Солідарність".

Тиждень перед смертю Пшимека група агентів таємної поліції напала на приміщення манастиря, де працювала добровольча група і ніжками від крісел та ручками від лопат побили Садовску і її товаришів, які були в той час у приміщенні.

На похорон Пшимека прийшло понад 20,000 осіб, які мовчки в похоронній процесії пройшли вулицями Варшави на кладовище, де похоронений тепер юнак, а його могила стала символом народного суму, горя і спротиву до правителів в сучасній Польщі.

У світі

ОСТАННІ ПОВІДОМЛЕННЯ повстанських джерел з Афганістану говорять, що повстанці при допомозі перебіжчиків з урядової армії вбили понад 90 урядових вояків і захопили військову базу в прикордонній з Совєтським Союзом провінції. 50 вояків захоплено в полон. Вістку цю подало повстанське аґентство Ісламська преса, яке знаходиться в Пакістані. Повідомлення говорить, що понад 500 повстанців у 24-годинній битві в кінці травня захопили військову базу, втративши тільки всього вісім осіб вбитими. Повідомлення також говорить, що приблизно 300 урядових вояків прилучилися до бою за здобуття бази. База Джума Базар знаходилася недалеко совєтського кордону.

МІНІСТРИ ОБОРОНИ країн НАТО прийняли рішення розпочати розміщення в Европі американських ядерних ракет середнього засягу в грудні цього року, якщо до того часу не буде досягнуто угоди між ЗСА і Совєтським Союзом про обмеження такої зброї. Але єдність членів НАТО була порушена тим, що Греція відмовилася підписати це рішення, а Данія підписала, але з застереженням. Міністер оборони Данії Ганс Енґель пояснив, що його керований консерватистами уряд підтримує розміщення, але завважив, що парлямент Данії прийняв резолюцію, яка зобов'язує уряд вимагати відкладення розміщення ракет з огляду на брак поступу в американсько-совєтських переговорах у Женеві. Пропозицію внесла в парлямент опозиційна соціял-демократична партія. Греція, проводячи політику свого соціялістичного уряду, підписала всі статті резолюції, крім рішення розмістити ракети.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Еспанії Феліпе Ґонзалес, виступаючи на пресовій конференції в Мехіко Ситі після переговорів з президентом Мехіко Міґелем де ля Мадрід Уртадом, заявив, що він має намір переконати ЗСА підтримати зусилля країн Центральної Америки, спрямовані на мирне полагодження складних проблем цього району світу. Як відомо, чотири латиноамериканські країни — Мехіко, Колюмбія, Венесуеля і Панама — виступили з мирною ініціятивою, яку Ґонзалес назвав „єдиною надією, яка залишиласая для досягнення ниру".

З КОЛЬОМБО, СТОЛИЦІ Срі Лянки, повідомляють, що переконлива перемога в недавніх місцевих і парляментських виборах укріпила позиції президента Юніюса Ясвардене в його продовженні лібералізувати економіку країни і полагодженні сепаратистського руху серед тамільської меншости. Це вже третя виборча перемога за останні вісім місяців, коли правляча Об'єднана національна партія здобула минулого місяця у додаткових виборах 14 із 18 парляментських місць і здобула явну більшість у міських радах. Президент Ясвардене, який переміг у президентських виборах минулої осені і став президентом ще на один період 6 років, здобув 55 відсотків голосів два місяці пізніше, коли він провів референдум з метою продовжити термін діяльности теперішнього парляменту ще на шість років.

РЕЧНИК ПОЛІЦІЇ в столиці Індії Ню Делі повідомив, що вуличні бої натовпу в неділю, 5-го червня, в містах Кашміру зіпсували святковий настрій виборів, на який сподівався уряд Індіри Ґанді. Не зважачюи на присутність 50,000 війська, порядок був порушений, і в боях суперницьких партій були поранені 177 осіб. Поліція мусіла стріляти в повітря, щоб розігнати воюючі сторони, послідовників партії конґресу Індіри Ґанді та сторонників партії національної конференції, яка є правлячою в Кашмірі.

В Америці

СЕНАТОР ГОВАРД Бейкер, лідер республіканської більшости в Сенаті, заявив, що він не буде підтримувати ідеї висилки американських військових частин до Ель Сальвадору чи будь-якої іншої центральноамериканської держави. Він також переконаний, що справа конфліктів в Центральній Америці буде позитивно полагоджена у Вашінґтоні і Москві, а не в Ель Сальвадорі. Виступаючи на телевізійній програмі Сі-Бі-Ес, Бейкер підкреслив, що він особисто і багато республіканських сенаторів погодяться на збільшення матеріяльної і військової допомоги і числа американських дорадників до Ель Сальвадору, але в ніякому випадку на висилання американських частин, які брали б участь в боротьбі з маркистськими партизанами.

АМЕРИКАНЦІ ПЛАТИТИМУТЬ більше за пересилку листів й іншого матеріялу в 1984 році, заявив головний поштмайстер Вілліям Болджер в інтерв'ю з кореспондентом журналу „Ю.С. Нюз енд Ворлд Ріпорт". Покищо поштові чинники не знають, як висока буде підвишка на поштові посилки, але що вона буде це більш як певне не зважаючи на деякі надвишки поштового Департменту. Пошта затруднює тепер понад 600,000 робітників і витрачає біля 700 мільйонів долярів річно на платні і забезпечення.

СПІКЕР ПАЛАТИ Репрезентантів Томас О'Ніл, демократ з Массачусетс, пропонуватиме у Палати Репрезентантів, щоб вона відкинула пропозицію Уряду про видатки на оборону на принаймні 50 відсотків. Він також звернеться до Федеральної ради валютних резерв зробити все, що буде в її силі, щоб рятувати вартість доляра за кордоном, головно на міжнародних торговельних ринках.

КОЛИШНІЙ КОМАНДИР військових частин в Латинській Америці ген. Валлес Наттінґ заявив кореспонедентам, що боротьбу марксистських партизан в Ель Сальвадорі можна зламати на протязі кількох тижнів, якщо б обидві Палати Конґресу і американський нарід повністю підтримували старання Адміністрації президента Роналда Реґена, яка пропонує протиставитись комуністичній інфільтрації силою і всіма засобами. Треба, на думку згаданого генерала, створити таку опінію в ЗСА і країнах Латинської Америки, що Вашінґтон за ніяку ціну не погодиться на встановлення в цьому районі світу комуністичних режимів, а тоді Москва, Гавана й місцеві партизани побачили б безвиглядність їхньої боротьби.

СЕКРЕТАР ДЕПАРТАМЕНТУ оборони Каспар Вайнберґер зацікавлений в тому, щоб Департамент шкільництва і виховання звернув більшу увагу у високому шкільництві на вивчення студентами чужих, зокрема російської і орієнтальних мов. Причиною є те, що Пентаґон і збройні сили ЗСА не мають достатньої кількости людей зі знанням чужих мов, зокрема тих, які плинно розмовляли б російською мовою.

МАРК РИЧАРДС, високий службовець Департаменту справедливости, повернувся з Ізраїля як то кажуть „з порожніми руками". Первісно він мав зустрінутись з генеральним прокуратором Ізраїля Їцаком Заміром, щоб обговорити з ним справу евентуальної видачі Урядом ЗСА усіх воєнних злочинців, які стали б там перед судом за доконані ними злочини під час Другої світової війни. Ізраїль натомість зацікавлений тільки тими особами, які співпрацювали з нацистами у винищуванні жидів під час Другої світової війни. Але причиною неуспіху поїздки Ричардса було столичне місто Єрусалим, у східній частині якого він не бажав зустрічатися з ізраїльськими чинниками, щоб не викликати ворожости до ЗСА численних арабських держав. Ізраїль натомість відмовився визначити іншу місцевість для зустрічі і після п'ятьох днів перебування Ричардс повернувся до ЗСА з нічим. Речник ізраїльського уряду Їцак Файнберґ висловив надію, що переговори в тій справі напевно відбудуться в майбутньому.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на пів року — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $1.25 місячно. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Про носталгію амбасадора Гаррімана

Колишній американський амбасадор в Москві Аверел Гарріман, 91-річний американський мільйонер і гучно окричаний „спеціяліст" в совєтських справах із дружиною відвідав на днях Москву та мав побачення з Юрієм В. Андроповим, „босом" СССР. Вернувшись в Америку, Гарріман публічно передав заклик колишнього голови КҐБ, звернений до американського Уряду і народу в справі „привернення давньої політики детанту" та тих „добросердечних взаємин", які існували між ЗСА і СССР під час Другої світової війни. Андропов мав заявити, що „СССР готовий почати конкретні кроки для привернення спілкування з Адміністрацією Реґена".

Досі американська громадськість не знає чи амбасадор Гарріман був справді офіційним висланником президента Реґена, чи Кремль прямо його вжив як „посередника" для передачі заклику Андропова про потребу відновлення близької співпраці між Америкою і Совєтським Союзом.

На всякий випадок Алан Д. Ромберґ, речник Державного департаменту, заявив, що „діялог" між Америкою і СССР буде продовжуватися, натякаючи на це, що заклик Андропова є дуже актуальним.

Амбасадор Гарріман належить до групи тих американських дипломатів і державних мужів, які ніколи не скривали своїх просовєтських симпатій, і дуже часто падали і падають жертвами брехливої пропаґанди Москви.

Як відомо, напруження між ЗСА і СССР ще більше зросло після окупації Совєтським Союзом Афганістану в 1979 році. Крім цього репресії польської робітничої юнії „Солідарність", підсичувані Москвою, довели до цього, що президент Реґен наклав економічні санкції проти Польщі і СССР. Президент Р. Реґен і Ю. Андропов також „схрестили свої шаблі" в справі совєтських атомових ракет середнього засягу, — з прицілом на Західню Европу і заплянованого впровадження змодернізованих американських атомових ракет у Західню Европу.

Ще інші проблеми, які поглиблюють непорозуміння між ЗСА і СССР, це проникання совєтських впливів до Африки і Центральної Америки, як теж нещадне переслідування Гельсінкських груп.

Президент Реґен заявив, що він не має нічого проти евентуальної зустрічі з Андроповим на „вершинній конференції", якщо така конференція не буде лиш „пропаґандивною шопкою", як це, звичайно, буває.

Неофіційно речники Державного департаменту твердять, що з почину Вашінґтону уже починають робити заходи в напрямі заключення нового пакту в справі культурних вимін, як теж проходять спільні намагання Америки і Совєтського Союзу, щоб відкрити американський консулят у Києві та совєтський консулят у Ню Йорку. Крім цього американський Департамент рільництва переговорює в справі заключення нових домовлень із СССР щодо експорту американського збіжжя до Совєтського Союзу.

Деякі близькі дорадники президента Реґена є тієї думки, що евентуальна зустріч Реґена і Андропова — неминуча. Інша група, до якої належить секретар оборони Каспар Вайнберґер, голова Крайової ради безпеки Вілліям П. Клярк, голова „Сі-Ай-Ей" Вілліям Дж. Кейс і американський амбасадор до Об'єднаних Націй Дж. Кіркпатрік, вважають, що доки Москва не погодиться на обмеження атомових зброєнь всякі „вершинні конференції" — у висліді можуть закінчитися тільки неґативним і пропаґандивним вислідом.

Ця остання група також домагається, щоб Москва заперестала узброювати Кубу, Нікараґуа та прокомуністичних повстанців в Ель Сальвадорі, заки президент Реґен зможе погодитися на зустріч з Андроповим.

Американський Уряд є всеціло за заключенням договору з СССР в справі обмеження атомових зброєнь, але не на совєтських умовах, і на тому пункті йдуть спори з Москвою.

Але мрії про повернення до приязних взаємин з доби Другої світової війни, чого домагається Андропов і за чим стоїть амбасадор Гарріман, є хіба тільки мріями совєтських вожак та їхніх американських прихильників.

Михайло Кучер

СОВЄТСЬКІ ПРОВОКАЦІЇ В ПОЛЬЩІ

Напруження у Польщі все зростає. Його не викликає суспільство, ані „Солідарність". Не винна у напруженні здорова частина польської молоді, яка ще не отруєна пропаґандою. Напруження побільшується у наслідок свідомої провокації Москви і тих поляків при владі, які хотіли пролиття крови, щоб зламати спротив суспільства.

Провокація

Великою провокацією є замордування варшавською міліцією 19-ти-літнього гімназиста Ґжегожа Пшеміка. Люди не збираються забути той злочин. Це не тільки особиста трагедія матері, рідні та знайомих. Це злочин проти цілого суспільства. Замордований єдиний син відомої польської поетеси, яка працює, щоб допомогти родинам арештованих. Нестримано ридаючи, вчителька замордованого казала: не вміла я тебе приготувати на брутальність життя.

На похороні багато людей плакало, а було їх двадцять тисяч. Смерть Ґ. Пшеміка — це трагедія теперішньої Польщі, якій бракує повітря в обіймах „братньої" Москви. Гріх лягає не тільки на безбожну антинародну польську владу. Винен у тій смерті Ярузельський, який безкарно тероризує поляків. Прокуратура ніби зарядила слідство, але можна уявити собі який буде вислід.

Кремль після атентату на Папу Івана Павла II робить усе можливе, щоб змусити його відкликати візиту в Польщі. Кремль боїться візити Папи в Польщі, Кремль боїться демонстрацій.

У країнах-сателітах помічається посилена боротьба з Церквою. У тій боротьбі Кремлеві допомагає чеська газета „Руде право" („Червоне право"). Боротьба з Церквою в Польщі посилюється. Поліція б'є вірних, які по Службі Божій виходять з костьолів. „Життя Варшави" атакує духовенство. Поліція напала на манастир Францісканок у Варшаві. Побито людей, які працювали при розподілі дарів політичним в'язням та їхнім родинам.

Накази Москви

Центральний орган КПСС „Новое время" переводить атаки на політику режиму Ярузельського. На думку Москви, режим Ярузельського — м'який. Мало терору. Москва наказала польським комуністам унеможливити візиту Папи до Польщі. Підземна польська преса пише, що переляк Москви зрозумілий. Візита Папи зломить бар'єр безнадії і розпуки, а, може, й інерції. Так було 1979 року. Візита Папи знищила привид страху.

Зрозуміло, що Папа Іван Павло II більш самостійний, як місцеве духовенство, яке до певної міри виснажене постійною війною з режимом.

Щоб допомогти Ярузельському Ґустав Гусак, президент Чехо-Словаччини, також атакує Церкву. Це показує, що Москва антирелігійну політику наказала всім „братнім" державам. Гусак обвинуватив Захід що той хоче використати Церкву в соціялістичних країнах як засіб політичного спротиву. Духовенство в соціялістичних країнах, — твердить Гусак, — ніхто не переслідує і дійшов до того, що сказав: „соціялістична держава шанує віру, дає свободу вірити і не хоче напруження з Церквою".

Арешти, арешти...

Без огляду на твердження Гусака, чеська преса все більше атакує не тільки Церкву, але й Ватикан. Преса твердить, що Захід хоче перетворити Церкву в політичну силу, ворожу соціялізмові. Австрійська католицька пресова агенція повідомила, що в Пальмову неділю чеський КҐБ арештував 20 ченців у їхніх приватних мешканнях. Арешти були в Братиславі та Розтоках біля Праги. Були труси в десяти францісканських манастирях.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Дипломатичний і мистецький успіх

У неділю 15-го травня ц. р., у великій „Залі Америк" палацу Організації Американських Держав у Вашінґтоні, відбувся урочисто святочний концерт-фестиваль з нагоди 172-ої річниці проголошення незалежности Параґвайської Республіки.

Велику, елеґантну, збудовану в клясичному стилі, прикрашену дзеркалами і кришталевими канделябрами „Залю Америк", по береги виповнила публіка, в складі послів, представників посольств, військових аташе, членів дипломатичної колонії 30-ти держав у Вашінґтоні та запрошених гостей.

Програму фестивалю почав видатний американський піяніст Френсис Конлон, виконанням на фортепіяно параґвайського гимну, який підхопили присутні на залі представники параґвайської колонії у Вашінґтоні. Після того із святочною промовою виступив посол Параґваю у ЗСА, Канаді і Організації Американських Держав, професор Маріо Льопез Ескобар.

Вказавши у своїй промові на політичний, економічний і культурний розвиток Параґваю в умовах демократії і свободи, з дня проголошення незалежности 15-го травня 1811 року, посол Параґваю склав наступну заяву:

„У цей значущий день, ми вітаємо всі вільні держави світу, як теж їх вельмишановних керівників і ми користаємось цією нагодою, щоб віддати належне президентові ЗСА Роналдові Реґенові, за його підтримку свободи для всіх націй на землі шляхом демократії без комунізму. Ми хочемо підкреслити цінний вклад, який зробили Рената Бабак і українська громадськість в успішне здійснення урочистих відзначень цього фестивалю. Ми також хочемо з підкресленням вказати на запропонований на схвалення Конґресом ЗСА проєкт резолюції номер 111 за 14-те квітня 1983 року, яким засуджується дії совєтської Росії скеровані на знищення інтелектуальної еліти і великої частини населення України, країни, яка відважно боролася і продовжує боротися проти московського комуністичного поневолення. Ми повністю підтримуємо цей проєкт резолюції номер 111, в якому вказується на те, що народ ЗСА молиться за те, щоби Україна наново здобула свободу і незалежність від московського окупанта".

Без перебільшення можна сказати, що заява такого беззастережно-прихильного до української визвольної справи змісту, правдоподібно прозвучала вперше на широкому дипломатичному форумі і в цьому велика заслуга окремих активних членів нашої вашінґтонської громади, які глибоко розуміють важливість поширення наших визвольних ідей серед дипломатичних кіл країн вільного світу.

Мистецька частина першого відділу програми фестивалю, складалася із кольоритних вокальних, музичних і танцювальних точок виконавців параґвайського фолкльору — співаків-ґітаристів Альберто Ріеза і Хуліо Фльореса, музиканток Діньйо Ґарсія (фортепіян) і Маріян Ріос (арфа) та виконавчиці фолкльорних танків Олінди Пенья.

У другій частині програми фестивалю, у клясичному репертуарі виступила славнозвісна українська оперова співачка Рената Бабак. Уже своєю надзвичайно привітною появою на сцені і милою усмішкою, наша співачка полонила публіку і викликала прихильні оплески.

З багатозначною експресивністю, утверджуючи себе, як досвідчена артистка і співачка з напричуд гнучким і зворушливим голосом, Рената Бабак виконала еспанською мовою пісню параґвайського композитора Еміґдіо Айала Баєза „Мі діча лєхана" і цикл пісень еспанського композитора Мануеля де Фалля — „Хота", „Ната" і „Польо".

Тисятурно складний, кольоратурний „Солов'їний Романс" українського композитора А. Кос-Анатольського в супроводі піяніста Френсиса Конлона і флейтистки Кетрин Бирдик, Р. Бабак виконала без зусилля, з великою майстерністю і природністю. Її чистого тембру, сильний голос, викликав захоплені оплески слухачів.

Технічно досконало, з тонким інтерпретативним почуттям, піяніст концертант Ф. Конлон виконав дві музичні точки для лівої руки „Опус 9" — А. Скрябіна і бравурну „Угорську Рапсодію ч. 6" — Ф. Ліста.

Виконання Р. Бабак по-французькому арії Далили „Відкрилася душа" з опери Сен-Санса „Самсон і Далила" позначилось найтоншою естетичною інтуїцією і досконалим володінням гнучкого і могутнього голосу. Далі співачка кольоритно і експресивно виконала іскристу „Сеґіділлю" Кармен з одноіменної опери Ж. Бізе, за що публіка нагородила її рясними оплесками.

У виконанні арії „Ти мене не покинеш" із опери „Царева наречена" Миколи Римського-Корсакова, ми знову ствердили, що її надзвичайно чистий, емоційний голос не має тих, властивих багатьом співакам російської школи, характерних різкостей і шорсткостей. Цю арію вона проспівала з великим почуттям і її голос особ-

(Продовження на ст. 3)

Олександер Домбровський

„ЕХ, УКРАІНА, ДА ХЛЕБОРОДНАЯ"

II.

Відтак кількох з нас віддалилося від нашої групи, наблизившися ще більше до прикордонної лінії, при чому ми стали вигукувати в сторону совєтського прикордонника: „Ванька, пашол вон з України...віддай зрабований хліб...ганьба, перестань морити Україну голодом...!". Совєтський прикордонник засвистав, прикликаючи певно інших. У тому моменті прибіг до нас о. Шпитковський з наганою: „Чи ви позатикаєте собі роти? Я не буду світити за вас очима перед польською прикордонною сторожею ...вони пустили нас над саму границю, а ви ...що робите?" Ми зараз вернулися до своєї групи й, постоявши ще хвилину, віддалилися зовсім від прикордонної лінії. Єдине, що залишилося з тої події, це фотографія з церковці, з якої злочинна безбожна рука здійняла хрест. Нас рятувало це, що в нашій групі був один із синів о. Шпитковського й йому, мабуть, було незручно скаржитися на нас перед директором Головної, — Денисом Лукіяновичом.

У часі дискусії під час викладів ім. Петра Могили, які відбувалися у Львові при численній участи нашої середньошкільної (з вищих клясів) й академічної молоді, досить часто порушувано питання невідрадних умовин підсовєтської дійсности, серед яких находився наш нарід на центральних землях України, а в тому й справу масового голоду насильно колективізованого українського села. В час між Першою й Другою світовими війнами деякі наші визначніші радянофіли відвідували совєтське посольство, де вгощувано їх кав'яром. Ми називали їх „ікроїдами". В роках 1932-33 ряди „ікроїдів" стали меншати. Радянофільство, як посередня стадія між українським націоналізмом і большевизмом, почало заникати, здаючи позиції на річ українського націоналізму. Лише завзяті комуністи з рядів КПЗУ (Комуністична Партія Західньої України) залишилися вірними ступайками червоної Москви. Але їх не було багато. В загальному наші люди погорджували ними, ставлячися до них з презирством. Одним словом комунізм з його московсько-большевицьким стилем не був популярний в Галичині.

З приходом „нєпобєдімой" червоної армії я працював при львівському совєтському „радянському університеті ім. Івана Франка старшим асистентом при катедрі античної історії. Деканом історичного факультету був примітивний дядько, Брагінець, який „викладав" на факультеті марксизм-ленінізм. Це був закукурічений большевик, сталініст, який щодруге речення починав від „вот", змішуючи українську мову з російською. Треба було берегтися таких типів, як Брагінець. Я старався кілька разів дуже обережно промовити до його „українства", бо він був „тоже українєц", але переконався, що це надаремно й...небезпечно. Катедру новітньої історії, що її за „панської Польщі" репрезентував проф. Адам Шельонґовскі (варіяткуватий тип), очолив „товариш" професор Скаба. Це була на вигляд спокійна людина, досить лагідної вдачі, не такий примітив, як Брагінець, на дні душі якої можливо ще тліла якась іскорка українства. Але при тому всьому він був беззастережним партійцем. Відвідуючи його, я відніс враження під час наших розмов, що він має „слабість" до моєї особи, тобто знайшов у мені щось таке, що йому подобалося.

Після нашої розмови Скаба все додавав: „Заходіть, будь ласка...приємно з вами поговорити". До сьогодні тяжко мені рішитися, чи це був вияв симпатії і приязні, чи ...тактика закаптуреного енкаведиста, який старався під час наших розмов перерентґенувати мою душу і критерії світоглядового думання. В часі однієї нашої розмови він особливо звертав мою увагу на те, що, мовляв, „українські пани" йшли рука в руку з ворогами українського народу. „От, — казав він, — в часі Першої світової війни німці за згодою „українських панів" забрали ввесь хліб з України й нашому народові прийшлося голодувати. З тих часів походить народна пісня — „Ех, Украіна, да хлєбородная, нємцам хлєб отдала, сама ґолодная". Я йому відповів, що такої пісні я не знаю, але зате наші люди, які служили в австрійській армії й попали в російський полон, привезли зі собою іншу пісню: — „Ех, яблучко, да куда котішся, Москвє в рот попадьош, нє воротішса". Скаба задумався і відповів: „Ну, звичайно, це відносилося до царської Росії". Я замовчав, щоб не розогнювати розмови. А відтак, зробивши наївно-невинну міну, я запитав його: „Ну добре, товаришу професоре, зрозуміло, що, коли німецькі окупанти забрали хліб з України, то нашому народові прийшлося голодувати. Але ми чули, що в роках 1932-33 мав бути великий голод на Україні, в наслідок чого мало згинути багато наших людей. Чи це правда? Тоді вже німців не було на Україні й „хлєбородная" Україна не мала потреби голодувати..."

Скаба подивився на мене допитливим зором і згодом відповів протяжним голосом, шукаючи тим часом в голові „діалектичної" відповіді: „Бачите, замало було тоді хліба на Україні й прийшлося голодувати на переднівку. А позатим невиключене, що голод викликали вороги радянської влади, щоби викликати розрухи на Україні й дати можливість і нагоду західнім великодержавам до військової інтервенції. Ви ж знаєте, що капіталістичні держави Заходу чигають на нашу радянську країну". Я був заскочений тою „діялектичною" відповіддю — майстерштіком совєтської пропаґандивної машини. Як кажуть, „бєз водкі нє разбєрьош", чи „товариш" професор, індоктринований совєтською пропаґандивною машиною від молодих літ, дійсно так думав, як говорив, чи... „валяв дурака" передо мною.

У перших днях війни між Німеччиною і Совєтським Союзом я не показався більше в університеті й не мав нагоди побачити Скаби. Знаю лише, що він, в часі перших бомбових на-

(Закінчення на стор. 3)

Микола Лівицький

ДЦ УНР В ЕКЗИЛІ МІЖ 1920 І 1940 РОКАМИ

II.

„Так скінчився останній день геройської епопеї трьохлітніх боїв реґулярної української армії з напасником-ворогом, боїв, ведених на рідній землі в обороні її суверенности, під державним прапором, з гордо піднесеним перед цілим світом чолом, боротьби народу-господаря, що бореться в своїй хаті за свою правду і силу і волю.

Не зігнулися коліна борців, не похилилися кров'ю скроплені, в походах закурені бойові прапори. Їх понесли борці на чужину, як знамена слави, як свідоцтво вірности і чести. Понесли з наказу Голови Держави і Верховного Вождя, коли до кінця було сповнено вояцький і громадянський обов'язок тими, які коло цих прапорів під проводом Головного Отамана у Уряду стояли; тоді, коли Вождь і Уряд визнали, що втримати реґулярний фронт боротьби армії на рідній землі не стає сили, а кидати рештки мілітарних і державно-організаційних сил на партизанку в тил ворога не було розумної підстави. Отже наступив великий Exodus — вихід Державного Центру України на чужину, щоб звідтам продовжувати організовану боротьбу вже іншими шляхами і методами.

„На грані цього exodus-у стояли, як ми сказали вище Голова Директорії, Головний Отаман Симон Петлюра і Голова Уряду Андрій Лівицький. Їх особиста присутність в цьому трагічному моменті в рядах вояцтва і громадянства, що йшли на чужину, буде свідоцтвом моральної єдности в думці і чині державного проводу та вірної частини народу. Це було і надалі залишилося символом державно-політичної, а не просто політичної української еміґрації".

Стільки про ці події говорив св. п. Архиєпископ Варлаам.

На чужину, до двох сусідніх з Україною держав, Польщі і Румунії (9/10 до Польщі) вийшло яких сорок чи п'ятдесят тисяч військових і цивільних. Докладної статистики ніхто не робив. Військові були інтерновані на території Польщі в таборах у Каліші, Александрові, Стшалкові, Вадовицях тощо, де ще довший час затрималася організаційна система: дивізії, бриґади, полки разом із своїми командирами. Цивільні установи, теж затримуючи початково свій поділ по міністерствах, були розміщені головним чином в Тарнові і частинно в Ченстохові. В Тарнові опинилися Головний Отаман із своїми військовою і цивільною канцеляріями та Уряд з поодинокими міністерствами. На чолі дивізії стояли тоді вже майже леґендарні, заслужені в кількалітніх боях наші генерали: 6-та дивізія — ген. М. Безручко, 3-тя дивізія — ген. О. Удовиченко, Волинська дивізія — ген. О. Загродський, Київська дивізія — ген Ю. Тютюнник, Запорізька дивізія — ген. Базильський, Херсонська дивізія — ген. Пузицький, окрема кінна дивізія — ген. Іван Омелянович-Павленко. Діяв штаб Командарма ген. Михайла Омеляновича-Павленка. У Вадовицькому таборі продовжує свою працю т. зв. „Спільна Юнацька Школа", яка випускає нові кадри українських старшин. У всіх таборах розвивається широка культурно-освітня і видавнича діяльність.

Польська влада зареквірувала кілька готелів у Тарнові для розміщення в них установ УНРеспубліки. В найбільшому міському готелі Брістоль розмістилися міністерства, займаючи по кілька кімнат кожне. Там же були канцелярії Голови Директорії і Головного Отамана, там же жив на початку і сам Головний Отаман (пізніше перейшовши на приватне помешкання), там же жили і члени Уряду. Міністерство закордонних справ було розміщене в готелі Золінґер. На партері, в готелі Брістоль у готелевих залях відбувалися різні зібрання, також Богослуження і також наради покликаної трохи згодом до життя Ради Республіки, першого передпарляменту УНРеспубліки в екзилі. Пізніше, починаючи з 1922 року, коли урядовці і взагалі еміґранти почали роз'їздитися до інших місцевостей Польщі, а то і закордон, для українських установ було відведено великий будинок в міському парку, а поодинокі члени Уряду й урядовці мешкали на приватних помешканнях.

Так розпочалося існування і діяльність Державного Центру Української Народної Республіки в екзилі. Основні напрямні цієї діяльности були встановлені ще за життя Головного Отамана Петлюри, хоч розгорнулися вони вже по трагічній смерті Головного Отамана в травні 1926 року. Після того, як підісланий ворожий аґент забив Симона Петлюру на вулиці Парижу 25-го травня 1926 року, згідно із Законом з 12-го листопада 1920 року (цей Закон був схвалений ще на українській території) наступником Петлюри на становищі екзильного Голови Держави став тогочасний Голова Уряду Андрій Лівицький, який на цьому становищі перебував аж до своєї смерти в січні 1954 року.

(Продовження буде)

На крилах рідної пісні

(ВРАЖЕННЯ З ЮВІЛЕЙНОГО КОНЦЕРТУ КАПЕЛІ БАНДУРИСТІВ ІМ. Т.Г. ШЕВЧЕНКА)

„...Чи знайоме вам те гостре, до фізичного болю гостре почуття нудьги за рідною країною, яким обкипає серце від довгого пробування на чужині?... Не знаю, чи то з усіма таке діється, чи то лише зі мною, спраглим усього рідного, тепер далекого від мене, але звуки пісні, що торкалися мого вуха, лягали перед очима фарбами, малювали мені з дивною яскравістю цілі образи. Я перелітав на крилах пісні в давно минуле, я бачив, я чув, з тріпотінням сердечним відчував смуток, радість та всі перипетії тих почувань..."

М. Коцюбинський

Незабутній ювілейний концерт нашої славної Капелі Бандуристів ім. Т.Г. Шевченка під дириґуванням Григорія Трохимовича Китастого, видатного композитора й мистецького керівника Капелі Бандуристів, відбувся 21-го травня в театральній залі Мерилендського університету. Рідна пісня в чудовому виконанні бандуристів зворушила слухачів до глибини серця. Пісні лунали, як живий голос наших далеків предків, які прославляли героїчні подвиги козаків, що боролися за волю і незалежність України („Ой, ішли наші славні запорожці", „Пісня Івана Сірка" та інші). Трагічні події в історії українського народу оспівує Т.Г. Шевченко в поемі „Тарасова ніч". Уривок з цієї поеми „Встає хмара з-за лиману" став народною піснею. І цю сумну пісню з великим почуттям виконали бандуристи. Про леґендарного козацького полковника Данила Нечая народна пам'ять зберегла понад тридцять пісень. Одну з цих пісень виконала Капеля бандуристів.

Тематика українських народних пісень надзвичайно багата. В пісні народній відбивається все життя народу: від ранніх дитячих років до останніх днів життя. За влучним висловом М. Гоголя - „Пісня для України - все: і поезія, і історія, і батьківська могила". Вважають, що тільки записаних пісень є понад двісті тисяч. А скільки пісень не записаних? Ніхто того не знає. Ні один народ в світі не може похвалитися такою великою кількістю народних пісень. Тож недаром німецький поет XIX ст. Фрідріх Боденштадт у своїй книжці „Поетична Україна" писав: „У жодній країні дерево народної поезії не дало таких величних плодів, ніде ґеній народу у своєму здоровому живому розумі не втілився так, як у піснях українського народу...".

Репертуар Капелі Бандуристів багатий: тут і пісні історичні, і пісні про кохання, і про родинний побут, і веселі гумористичні та сатиричні пісні й інші. Капеля бандуристів блискуче виконала в аранжуванні Г. Китастого веселі пісні „Ой, продала дівчинонька серце", „Удовицю я любив" та інші.

Серед народних ліричних пісень перше місце належить пісням про кохання, які відзначаються глибокою емоційністю, щирістю й високою поетичною майстерністю. Характерна ознака багатьох пісень про кохання - драматизм дії й драматизм форми. До таких перлин народної лірики належить і пісня „Ой ти, дівчино заручена", яку з великим почуттям виконали бандуристи.

Останнім номером програми була популярна пісня про Юрка Тютюнника сл. І. Багряного, муз. Г. Китастого. Але останнім виступом Капелі Бандуристів, що не входив у програму концерту, була могутня пісня „Реве та стогне Дніпр широкий" муз. Д. Крижанівського з міста Одеси. У виконанні Капелі Бандуристів ця безсмертна пісня звучала як урочистий гимн Україні.

Увесь концерт, а зокрема його фінальна частина — Шевченкова пісня „Реве та стогне Дніпр широкий" — дали слухачам глибоку естетичну насолоду і об'єднали їх у щирих почуваннях великої любови до українського народу, до його національної культури, до рідної пісні в почуваннях віри в відродження волі й незалежности України.

Приємно було побачити, що за 65 років свого життя Капеля Бандуристів ім. Шевченка не постаріла, а, навпаки, значно помолодшала, бо на зміну тим, що відійшли, прийшли нові сили, молоді талановиті співаки й бандуристи, а також талановиті солісти: Я. Цісарук, П. Писаренко, П. Гончаренко, Ю. Оришкевич, В. Шевель, П. Касараба і давно відомий усім М. Мінський.

Слід також підкреслити досконалу гру на бандурі та досконалу дикцію співаків.

„Слово й мелодія, - сказав М. Рильський, — два крила одного птаха, і лише одностайним їх змахом підіймається співак на осяйну верховину краси". У наших бандуристів слово й мелодія злилися в гармонійну цілість.

Українська пісня - це неоціненний скраб українського народу. Про мистецьку довершеність і красу українських пісень говорить увесь світ. Багата своїм змістом і прекрасна формою та своїми чудовими мелодіями - українська народна пісня свідчить про високу обдарованість українського народу.

Сила української народної пісні невичерпна. Вона дає народові безсмертя. На сторожі своєї волі й національної самобутности народ поставив свою пісню - „вогненний сплав слова і мелодії, позначених духовим світлом, чарівною красою" (В. Яременко).

Пісні й думи зміцняли сили народу в часи лихоліть, будили надію на краще майбутнє, на волю, на перемогу над ворогом. „Втіхо моя, пісне українська! - писав з московської неволі Павло Грабовський (1894). - Мов дотик зачарованої істоти, ти зміцняєш мої сили, кріпиш почування, викликаєш жадобу життя... Велика, незрівнянна, певно, твоя сила, коли ти зачудувала Европу, перейшла нетрі Азії, прийнялася в Америці... Колимськ чи Обдорськ , Кара чи Сахалін - скрізь ти відмолоджуєш душу зболілим та зажуреним... І де вже мені не доводилось бути, в таких місцях, що здавалося - крук кости української не занесе, а глянь, ллється українська мелодійна мова, долітає, буцім з далекої сільської вулиці, українська пісня... І слухаєш та дивуєшся, і шепочеш собі нишком: „Ні, ще не вмерла... не вмре наша мати...".

І коли 1929 року під час масового терору в Ніжинській в'язниці опинився увесь склад церковного хору с. Вертіївки, то лише рідна пісня рятувала в'язнів від розпачу й підносила їх дух спротиву й відваги.

Рідна пісня й тепер рятує від душевного занепаду українських патріотів, що страждають у большевицьких тюрмах за свою любов до рідного краю. М. Кульчицький у присвяті однієї з своїх поезій пише: „Ніні Матвієнко, яка своїм співом у скрутну для мене хвилину не дала роздвоїтись мені, не дала мені зганьбити Людину в собі, присвячую". І далі йде текст вірша, присвяченого славній українській співачці Нині Митрофанівні Матвієнко. Вірш написано 1970 року. А 1969 року цей же поет написав справжню оду українській пісні: „Пісне моя українська!... Ти народила на світ мою свідомість... Ти дала мені хвилини, що стануть моєю вічністю, стала сенсом мого існування... Хай лютують товстелезні глухі стіни, заґратовані двері. Їх глухота не спинить, не засмокче твого потужного гулу... Слухаю тебе. Плачу, не соромлюсь сліз своїх. Роблюся чистим, як ти... Ти врятувала мою душу, серце й мозок від спустошення й виродження".

Нас рідна пісня рятує від денаціоналізації, збуджує в нашій душі найсвятіші почування національної гідности й відданости великій ідеї визволення українського народу й збереження української національної самобутности.

Святий обов'язок кожного українця, що живе поза межами України всіма силами і всіма способами підтримувати і матеріяльно і морально Українську Капелю Бандуристів ім. Т.Г. Шевченка і її славного керівника Григорія Трохимовича Китастого.

Рідна пісня у майстерному виконанні талановитих співаків-бандуристів розворушить навіть черстве серце і напоїть його цілющим чаром, що вилікує від матеріялізму, від байдужости, від темної буденщини, що поверне людині світлу радість великого естетичного задоволення, яке дає людині рідна пісня, цей живий безсмертний голос наших предків, ця безсмертна поетична душа великого українського народу, ця його минула, сучасна і майбутня слава.

Максимальна увага нашого громадянства до Капелі Бандуристів і максимальна допомога їй - матеріяльна і моральна - дадуть можливість Капелі виступати не тільки перед українцями, а й перед народами інших країн і тим самим вище підносити і світову славу пісенних скарбів українського народу і широку популярність самого імени України та її прагнення до волі й незалежности.

Пожертви на Українську Капелю Бандуристів ім. Т.Г. Шевченка слід посилати на таку адресу: Ukrainian Bandurist Chorus, P.O.Box 12129, Hamtramck Br., Detroit, Mich. 48212.

Петро Одарченко

Дипломатичний...

(*Продовження зі стор. 2*)

ливо приємно звучав у середньому реґістрі.

Експресивно і з великим почуттєвим наснаженням співачка виконала „Габанеру" з опери „Кармен" Ж. Бізе.

Мистецький фестиваль з нагоди 172-ої річниці проголошення незалежности Парагваю закінчився виконанням Ренатою Бабак арії Леонори „Мир, миру, Боже, дай мені миру" з опери Дж. Верді „Сила долі". Глибокий і тонкий мистець, Р. Бабак ретельно аналізує виконуваний нею репертуар світової і рідної клясики. Вона з великою ніжністю модулює голос, ефектовно притишує звуки, потім поступово розгортає все більше високі і потужні ноти, які набирають всевладної сили, панують над зворушеною залею. Присутня на залі міжнародна публіка високо оцінила мистецтво нашої співачки, влаштувавши їй довготривалу стоячу овацію і піднісши великий букет квітів.

Рената Бабак

Присутні на фестивалі українці з вдячністю відзначили той факт, що наша співачка, завжди включає у програми своїх концертів, твори українських композиторів, ставлячи їх на один рівень зі світовою клясикою і цим популяризуючи наше музичне мистецтво на міжнародних форумах.

Маріо Льопез Ескобар

Сподіваємося, що наша співачка і група українських патріотів у Вашінґтоні втішатимуться дальшими успіхами в їхній діяльності скерованій на амбасадорство не на словах, а на ділі, нашої визвольної справи серед дипломатичних кіл вільного світу.

Володимир Шостак

„Ех, Україна...

(*Продовження зі стор. 2*)

летів німецького летунства, був ранений. Але далеко пізніше я довідався з преси, що Скаба був уже в Україні й займав якийсь важливіший пост. Але це було вже в початках мого перебування в Америці. Уже стільки років „хлєбородная" Україна находиться в умовах „щасливого радянського життя", а населення її все одно голодне. Червоний Кремль мусить купувати зерно в капіталістичних країнах, бо „хлєбородная" Україна з проклятою системою господарки перестала бути шпихлірем не лише Европи, але й Совєтського Союзу, де голод і дорожнеча себе взаємно доповнюють. Але це не перешкоджує гучномовцям совєтського радіо галасувати на ввесь світ — жить стало краще, жить стало веселіше. В роках 1932-33, коли „хлєбородная" Україна стогнала під тягарем трупів, спухлих з голоду, — дітей, жінок, старців і здеклясованих селян — та сама нахабна пісня заглушувала стогони тисячі-мільйонів наших людей, які конали з голоду. Нехай цей диявольський гріх, який кличе про помсту до небес, застукає до трону Божої справедливости й зажадає кари для червоних тиранів!

ГУБЕРНАТОР СТЕЙТУ Ню Джерзі заявив, що в Нюарку знайдено дуже небезпечні хемічні відпадки діоксини і тому прийдеться переселити принаймні 100 осіб які безпосередньо загрожені цією речовиною. „Ми маємо всі підстави думати, що ці особи не є в безпосередній здоровельній небезпеці, — заявив губернатор Томас Кейн, — але стейтові чинники хочуть бути певні". Крім того Кейн виступив з перестогорою, щоб населення стрималось від споживання риби з ріки Пассейк і взагалі повідомляло стейтовий уряд про всі завважені небезпеки від хемічних відпадків.

Замість квітів на свіжу могилу Дорогого нам

бл. п. д-ра Петра Богданського

на УКРАЇНСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

50.00 долярів зложили
КВІТКА СТЕЦЮК
ЮРКО І КАТЯ СТЕЦЮКИ з дітьми

У ДРУГУ, ДЛЯ НАС НЕЗМІННО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ НАШОГО НАЙДОРОЖЧОГО

бл. п. д-ра

МИКОЛИ КУЗЬМОВИЧА

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в церкві св. Родини у Вест Айсліп, Лонґ Айленд

Дружина — ОЛЬГА
Діти і внуки:
ХРИСТЯ І ЮРІЙ САВИЦЬКІ з КОЛЕЮ І НАДЕЮ
ЮРКО І МАРТА КУЗЬМОВИЧ з КАТЕЮ

•

Усіх наших Друзів, що ще Його не забули, просимо згадати Покійного у думках і молитвах.

Ділимося сумною вісткою, що дня 3-го червня 1983 року в Міллвілл, Н. Дж., з Волі Всевишнього відійшла у Вічність на 87-му році життя,

наша Найдорожча МАТИ

бл. п.

АНАСТАЗІЯ МУРОВАНА з дому ГУМЕННА

ПАРАСТАС відбудеться в понеділок, 6-го червня 1983 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Barbetti Funeral Home, Millville, N.J.

ПОХОРОН відбудеться у вівторок, 7-го червня 1983 р. з похоронного заведення до церкви свв. Апостолів Петра і Павла у Міллвілл, Н. Дж., а опісля на парохіяльний цвинтар.

Залишила в смутку Своїх Найдорожчих:
МУЖА, 2 ДОЧКИ, 2 СИНІВ, ШВАҐРА, 4 ВНУКІВ, 3 ПРАВНУКИ
та ближчу і дальшу Родину в Америці і в Україні
ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Горем прибиті:
Син АНТІН з дружиною МАРІЄЮ

Наукове Товариство ім. Шевченка

з глибоким сумом повідомляє своє Членство й Українську Громаду, що 18-го лютого ц. р. відійшов у Вічність

бл. п. проф. д-р

МИКОЛА АНДРІЙ ДОБЕРЧАК

дійсний член НТШ, біохемік і ґенетик.

•

Родині Покійного висловлює глибоке співчуття —

УПРАВА НТШ І ДИРЕКЦІЯ БІОЛОГ.-ХЕМІЧНО-МЕДИЧНОЇ СЕКЦІЇ

Ділимося сумною вісткою зі всіми Братчиками Загону Червона Калина, що дня 14-го травня 1983 року на 75-му році життя, відійшов на Вічну Ватру

бл. п. братчик пл. сен.

СТЕФАН МІШКЕВИЧ

•

Дружині і Родині Покійного складаємо щирі співчуття.

СТАРШИНА ЗАГОНУ

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що в четвер, 2-го червня 1983 року в Чикаґо, Ілл., по довгій і тяжкій недузі помер на 68-му році життя

бл. п.

інж. ІВАН БАРЦАБА

б. старшина Української Національної Армії — Дивізії „Галичина".

ПОХОРОН відбувся в понеділок, 6-го червня 1983 р. з собору св. Володимира й Ольги, на український католицький цвинтар св. Николая в Чикаґо, Ілл.

Горем прибиті:

МАРІЯ — дружина
МАРКО — син з дружиною МАРТОЮ, дочкою ТЕСЕЮ і сином ПЕТРУСЕМ
РОМАН ЯЦЕНКІВ — шваґер
АННА ЯЦЕНКІВ — шваґрова
БОРИС ЯЦЕНКІВ — племінник з дружиною ЛЕСЕЮ
ТАНЯ ЯЦЕНКІВ — племінниця
Ближча і дальша Родина в Україні, Польщі, Америці та Австралії

Просимо про молитви за Душу Покійного

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — Редакція.

Українці Чикаґо вшанували пам'ять жертв голоду

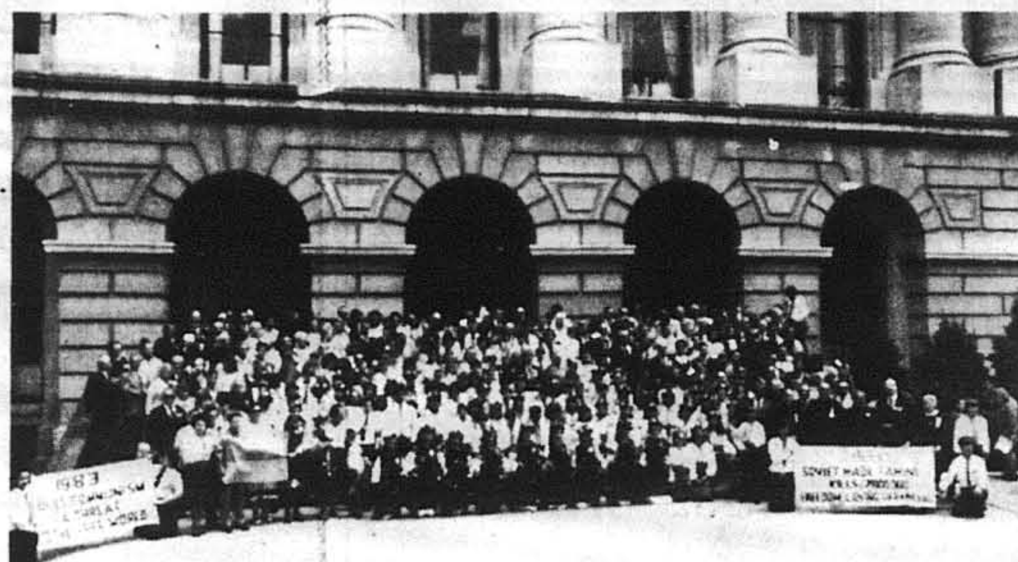

Частина учасників голодової маніфестації перед капітолем стейту Іллиной.

Чикаґо, Ілл.—(О. Пошиваник). У середу, 18-го травня, заходами Громадського комітету біля 500 українців з чикаґської метрополії вибралися до Спрінґфільду, столиці Іллиной, до сенату на меморіяльну маніфестацію вшанування жертв московського голоду в Україні в 1932-33 роках. Хоч це був робочий і шкільний день, до стейтової палати прибуло шість автобусів і кілька десятків автомашин (два автобуси української цілоденної св. Миколая, два автобуси „Рідної Школи" та два автобуси загального громадянства).

О год. 12-ій на повній сесії палати репрезентантів та з повною галерією українських і неукраїнських глядачів було представлено офіційну українську делеґацію. Владика Інокентій, у присутності пастора Олекси Гарбузюка, о. Анатолія Ситника та о. крилошанина Маріяна Бутринського й інших членів делеґації, прочитав молитву. Д-р Степан Горак англійською мовою зреферував про штучно створений Москвою голод в Україні. Стейтовий репрезентант Мирон Куляс представив резолюцію про голод в Україні. З підтримкою трьох репрезентантів — Матвевича, Вінстона і Патерсона, резолюцію прийнято одноголосно; її прочитав один із секретарів палати.

Перед цим українська делеґація мала окремі зустрічі зі заступником губернатора Раєном та зі спікером Медиґеном. Голова Комітету д-р Ю. Куляс з'ясував їм про голод в Україні та передав літературу. Всі інші репрезентанти палати також отримали інформаційний матеріял про голод.

Губернатор Джеймс Томсон вітає провідників української делеґації о. Маріяна Бутринського та д-ра Юліяна Куляса, голову Громадського комітету

Фото О. Пошиваник.

Після сесії палати репрезентантів у середині великої „ротунди" капітолю учні цілоденної школи св. Миколая, під керівництвом учительки співу Слави Проців (разом 80 осіб), проспівали „Отче Наш" та монтаж пісень про голод. Під час виступу шкільного хору губернатор Джеймс Томсон, відірвавшись від своїх нарад, був слухачем виступу. Д-р Ю. Куляс привітав губернатора та попросив до слова. Промовляючи до зібраної української громади, губернатор Томсон дав призвання, що українці зберігають свою культуру і спадщину та турбуються долею свого народу. Губернатор також передав проклямацію про голод в Україні.

Пізніше всі учасники маніфестації у народних строях ходили навколо капітолю і по Спрінґфілді з плякатами, роздавали летючки та інформували людей про голод в Україні.

Вступні формальності

(Продовження зі стор. 1)

ливе тоді, коли ми не забуватимемо, що ключем до нашого поступу є людина". Це відноситься до людей на праці УНС в терені — по Відділах і Округах, на постах професійних організаторів і в Головній Канцелярії. „Проте треба завжди пам'ятати і робити все можливе, щоб нам ніколи не бракувало людей до праці, бо тільки тоді скріплений УНС зможе краще служити своєму членству, українській громаді та нашому українському народові, який чекає нашої збільшеної допомоги та її конечно потребує у своїх змаганнях до волі і державности", — закінчив свій звіт головний секретар В. Сохан.

Головний касир Уляна Дячук у своїх виясненнях до багатьох цифрових табель, які „говорять самі за себе", подала відповідні вияснення, зокрема до табель прибутків і видатків загально і окремо в Канаді, про фінансовий стан В-ва „Свобода", Союзівки, Корпорації Дому УНС, про інвестиції УНС в уділах і позичках та про фінансові зобов'язання, та згадала коротко про важливіше в братській активності, що проходила під її наглядом. Прибутки УНС в 1982 році звітувала пані Дячук, — досягнули суму 8,425,731.76 дол., що є на 554,042 дол., себто на 7 відсотків більше ніж у попередньому році. Чисті прибутки дали відсотки від інвестицій: 3,684,536 дол. що є на 17.5 відсотка більше ніж у попередньому році. Загальне майно УНС з кінцем 1982 року виносило 47,879,428 дол., отже збільшилося у звітовому році на 1,278,565 дол., себто на 28 відсотків. На закінчення звітодавець ствердила, що фінансовий стан УНС, як його подано в довгих колонах цифер в різних табелях і зіставленнях, був у 1982 році більше ніж задовільний. Нагромаджена роками резерва дозволяє тепер УНСоюзові на ряд важливих і конечних фінансових починів, від яких залежатиме дальший ріст УНС в усіх ділянках його активности.

Головний організатор Степан Гаврищ перебрав керівництво Організаційним Відділом 1-го липня 1982 року після 30-ої Конвенції, але звітував про організаційний стан і розвиток УНС протягом цілого року. Він ствердив, що в 1982 році приєднано всіх разом тільки 2,483 нових членів, забезпечених на загальну суму 6,017,000 дол. До поданих у своєму звіті двох десятків організаційних табель про організаційні досягнення в поодиноких ділянках, звітодавець подав відповідні вияснення, додатково згадав про його заходи про відновлення „Трибуни УНС" у „Свободі" та про труднощі у доборі організаторів, як і про ряд інших труднощів, включно з загальним економічним станом в Америці й Канаді.

Звіти головних радних, резиґнація д-ра А. Лозинського

Поодинокі з головних радних мали деякі доповнення до своїх надрукованих звітів. Головний радний д-р Аскольд Лозинський, який не передав свого звіту для своєчасного ознайомлення з ним учасників нарад, за згодою Головного Уряду, прочитав цей звіт під час наради і закінчив його зголошенням своєї резиґнації з посту головного радного, мотивуючи це своїм непогодженням з поглядами і діяльністю Головного Екзекутивного Комітету, зокрема головного предсідника д-ра І. Флиса.

Роман Татарський — новий головний радний

Головний Уряд більшістю голосів (при 6-ох голосах здержаних) прийняв до відома резиґнацію головного радного д-ра Аскольда Лозинського і на опорожнене ним місце обрав на головного радного відомого союзового діяча і одного із найбільш успішних організаторів, голову Окружного Комітету Відділів УНС у Дітройті Романа Татарського.

Звіти головних контролерів

Головні контролери — мґр І. Геврик, д-р Н. Олесницький, інж. А. Дорошенко, д-р Б. Гнатюк і о. протопресвітер С. Біляк — звітували про особисту союзову активність і про стан перевірювання ними Відділів діяльности УНС.

Дискусія над звітами

У дискусії над звітами забирали голос поодинокі з головних контролерів і радних, як також деякі з почесних членів Головного Уряду УНС, висловлюючи свої заваги чи бажаючи додаткових виснень до звітів.

На цьому закінчено перший день річних нарад Головного Уряду УНС у понеділок, 6-го червня. У другому дні наради, у вівторок, 7-го червня, на їх порядку були звіт Контрольної Комісії, відповіді на запити і заувагі в дискусії та наради поодиноких комісій.